

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsak četrtek.
Cena: Letno Din 32.—,
polletno Din 16.—, četrt-
letno Din 8.—, inozemstvo
Din 64.—

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška c. 5

Telefon Interurban 115

Cena inzeratom: cela
stran Din 1400.—, pol stra-
ni Din 700.—, četrt strani
Din 350.—, Mali oglasi be-
seda Din 1.—, stalnim popust

Naši bratje in sestre po svetu.

Ko bo naš narod obhajal letos 10-letnico ustanovitve lastne države, ki nosi v naslovu tudi ime Slovencev, je prav, da se spomnimo naših bratov in sester po svetu. Z njimi smo ena družina, ena kri, en rod. Družni nas isti ljubi materinski jezik. Kot mi, tudi oni kličejo Slovenijo kot svojo domovino.

Zakaj so šli po svetu?

Naša domovina ni dovolj bogata za vse, ki so njeni. In tako so že pred vojno hodili v tujino. Šli so v Nemčijo, Ameriko in druge kraje širom sveta, da sebi in svojim oskrbijo življenje. Nekateri so si res zelo opomogli, drugi pa živijo v težkih razmerah. Marsikje so bili sprejeti kakor tujci. In to so še posebno postali, ko se je ustanovila Jugoslavija in je prenehala prejšnja zaščita delavcev po svetu.

Naša skrb gre z njimi.

Dokler SLS ni prišla v vlado, se tudi nihče ni zmenil za to, da bi naša država ščitila te svoje ljudi, v tujini razkropljene. Naša stranka, ki je edina prava stranka slovenskega naroda, je tudi v tem oziru storila takoj vsaj to, da se je dobil stik s Slovenci, ki živijo na Nemškem. Letos so nas ti Slovenci obiskali. O počitnicah smo sprejeli njihovo deco, da je spoznala dom svojih staršev. Sedanja vlada je po našem ministru g. Bariču odposlala posebno odposlanstvo v Nemčijo, ki bo vse potrebno uredilo, da se zaščitijo pravice in olajša življenje naših bratov v tujini. Ista skrb se posveča tudi Slovincem v drugih delih sveta.

Tudi obe oblastni skupščini sta to vprašanje vzeli tako resno, kakor je važno. Ustanovili sta skupni izseljeniški urad, ki ima nalogo, da gre onim, ki so v tujini ali morajo iti v tujino, na roko. Ta urad je velik dokaz, kako čutimo z onimi našimi, ki so po svetu!

Našim onstran naših mej.

Kakor nam je težko, da mora toliko naših bratov in sester živeti daleč po svetu, tako in še bolj nas boli, da je meja naše države padla tako, da je odrezala skoroda polovico slovenske zemlje in stotisoče naših ljudi, ki so ostali izven lastne države. Mi vemo, kaj trpe. Trpljenje Koroš-

cev je veliko. Trpljenje Primorcev je — mučeniško. Kje je narod, ki bi toliko trpel, kakor trpi naš narod na Primorskem? Evropa, kulturna Evropa, v svoji sredini trpiš sramoto, ki ti jemlje sloves, da si kulturna! Tako tudi divji narodi ne mučijo svojih sovražnikov, kakor fašizem muči Slovence na Primorskem. Vidimo jih, kako jim visi meč nad glavami in da zdržijo do zadnjega. Vidimo jih, kako vežejo culico in gredo — z lastne zemlje, z lastnega doma, kjer bi lahko živeli — v tujino. Vidimo, kako fašizem izganja duhovnike, učitelje, vse boljše gospodarje. Naše občine morajo vsaj po šest družin fašistov preživeti na občinske stroške. S slovenskim denarjem si fašizem vzreja svoje ljudi.

Naš jubilej — poživitev narodno-obrambnih organizacij!

Ko bomo obhajali jubilej 10letnice lastne države, spomnimo se onih svojih, ki niso z nami. Spomnimo se njihovega trpljenja. In naša proslava bodi v tem, da bomo poživili narod-

no-obrambne organizacije. Zelo se motijo oni, ki mislijo, da slovenski narod ni dolžen več delovati v narodno-obrambnem smislu. Še niti od daleč nismo na cilju. Slovenski narod mora kljub težkemu položaju ohraniti svojo lastno narodno zavest in željo združitve vsega slovenskega ozemlja. Zato je treba, da pomagamo mi, ki v narodnem oziru ne trpimo, onim, ki trpijo. Treba je torej poživiti narodno-obrambne organizacije in se lotiti dela z obema rokama.

»Slovenska Straža« — nastopil

Po naših društvih smo imeli nekoč odseke »Slovenske Straže«. Tiho in vstrajno so delovali. Vzgojili so nam požrtvovalne in junaške ljudi. In tako smo zdržali mejo proti nemškemu navalu. Hujši, veliko bolj drzen in divji je sedaj naval fašizma na primorske Slovence. Njihov klic prihaja, kakor klic umirajočega, ki se zvija iz rok nasilnika. Tolažbe potrebujejo, da bodo močni sami v sebi. Gospodarske pomoči kličejo, ker jih je fašizem izmozgal do konca. Storiimo, kar le moremo storiti!

Za to »Slovenska Straža« — nastopil!

Praznik varčevanja.

Na 31. oktobra se po vsem svetu praznuje praznik varčevanja. Je to nova upeljava, vendar dobra. V šolah, po možnosti tudi z javnimi predavanji in po časopisih se naj obravnava o varčevanju. Tudi mi ne moremo mimo tega dneva, da ne bi skupaj z ostalimi narodi širom sveta obravnavali te temeljne točke razumnega gospodarstva — varčevanja.

Varčevanje — nepoznana stvar!

Po vojni je pojem varčevanja skoroda nepoznan. Vojna ga je zabrisala, povojna revolucija pa skoroda pokopala. Ni čuda! Vrednost denarja je postala nestalna. Med vojno še za denar nisi dobil, kar si želel. Po vojni pa aje splošna zmešnjava bila tolika in je vrednost denarja padala tako, da se je vsak — bal denarja. Oni, ki so pred vojsko shranjevali s težkim delom pridobljene krajcarje, zbrali skupaj lepo premoženje, da bi si hišo kupili, so naenkrat postali berači! Ves njihov življenski trud se je spremenil v nič. To je dejansko kazalo, kakor da je varčevanje — neumnost.

Zato je izginil pojem varčevanja. In dokler se niso razmere glede vrednosti denarja ustalile, ni bilo mogoče svetovati, naj se varčuje.

Začnimo zopet varčevati!

Kakor je naenkrat prišlo med nas prva leta po vojni toliko denarja, da smo ga lahko razmetavali na debelo, da so navadni nemaniči postali — milijonarji, tako se je naenkrat vse obrnilo. Denarja ni. Denarja se težko dobi. Cene padajo, zaslužek se manjša, gospodarska zadrega je vedno večja. In že se začne čas, ko otipavaš dinarček, predno ga izdaš, ker ne veš, kako boš drugega dobil, ali le s težavo dobil. Zunanja sila, pomanjkanje denarja — nas sili k varčevanju!

Poleg te zunanje sile, ki sicer največ zaleže, pa naj nas napoti k varčevanju tudi zdrava zavest, notranje prepričanje! Zavedajmo se, da je varčevanje eden od glavnih temeljev lastnega in narodnega gospodarstva. Zavedajmo se, da je varčevanje ravno tako dolžnost, kakor je dolžnost

delo. Ali ni Kristus tudi sam naročil: »Zberite koščke, da kje konca ne vzamejo!«

Kako varčujmo!

Mislamo si, da je naše gospodarstvo kakor tehtnica (bilanca). V eno skodelico dajemo prejeme, v drugo izdatke. Če gre skodelica za prejeme doli, vemo, da varčujemo. Skodelice za izdatke se je torej — ogibati, na njo ne nalagati, razen kar je res potrebno. Ti izdatki pa se naj omejujejo ne morda takrat, ko je sila, ko je potreba že tu, ampak že preje se naj gleda na to, da se vsaka stvar kar najdalje ohrani v dobrem stanju. Prvo delo za varčevanje je torej, da ohranjujemo obstoječe premoženje! Drugo, kar je potrebno, da pametno varčujemo, je to, da se ne ustrašimo malih, a pravočasnih izdatkov, da stanje premoženja zboljšamo. Ne bomo kot oni kmet, ki ni hotel izdati denarja za en žebelj v podkovo konja. Konj pa je podkev zgubil, si je nogo pokvaril in postal za nič. Kar pa se izda, naj se izda po dobrem predvidu, ali je stvar potrebna, ali je sedaj potrebna itd. Posebno prevdari to, če bi poleg tega, da napraviš izdatek, še — dolžen ostal! Nič dolžen biti, bodi nam ponos, nič dolžen biti, je že lep uspeh varčevanja!

Treba je šole varčevanja!

Kar se Janezek ni naučil, tudi Janez ne bo znal. Zato je treba že otroku vcepiti čut za varčevanje. Treba ga je navaditi, da ne dela škode, da shranjuje svoje skromne reči, ki jih pač imenuje »svoje«, da dobi pojem o hranilni knjižici itd. V tem oziru mora sodelovati dom, šola in naše gospodarske kakor tudi prosvetne organizacije. Mladina, ki še ne ve,

kako se premoženje težko pridobiva, tudi ne ve ceniti varčevanja, ako se je posebej za to ne izšola.

Hranilnica — središče varčevanja.

Po Sloveniji imamo že skoroda v vsaki župniji hranilnico. Naše hranilnice so rešiteljice našega narodnega gospodarstva. Kako so svoj čas vladali nad revnejšimi nekateri brez srčni oderuhi! Hranilnice in posojilnice so jih pregnale. Ako bi naša stranka ničesar drugega ne bila storila za slovenski narod kot le to, da je ustanavljala te hranilnice, je toliko storila, da mora vsak pošten Slovenec biti njen somišljenik.

Sedaj čaka naše hranilnice novo delo, ki naj bi se ga lotile z vso vne- mo. Postanejo naj središče varčevanja. Po možnosti naj vpeljejo hranilnike, ali pa knjižice tudi s prav majhnimi vlogami. Delujejo naj v tem smislu, da se kot nagrado, darilo in tudi kot plačilo daje posebno mladim — hranilna knjižica! Hranilna knjižica bodi vsakemu doraščajočemu velika briga, skrb in veselje!

Na pot v zlato deželol

V letu 1848 je šel glas po svetu: »Pojdimo v zlato deželo Kalifornijo!« V tej deželi sta Marschal in švicarski general Sutter našla cele kupe zlata. Bila sta nekaj časa najbogatejša človeka sveta. Ne bom popisoval, kako sta živela, le to povem, da nista varčevala in da sta — umrla kot berača v hiralnici.

Ne v deželo, kjer bi ležalo zlata na kupe, ampak v deželo blagostanja, v deželo, kjer se ni bati bodočnosti za gospodarstvo posameznika in za celotno narodno gospodarstvo, pa pelje le ena pot: Pridnost in varčnost!

ski škofje izposlovali, da se bo lahko molitve pri cerkvenih obredih opravljalo v domačem jeziku. In zdaj, če boš slovensko molil, boš šel v pravoslavlje, kakor dr. Korošec.

»Saj liberalcem se to ne bo zgodilo, ker oni nič ne molijo, ne slovensko, ne latinsko, ne cigansko«, je nevoljno pripomnil šaljivec, ker tako debele laži, kot je Pucelj list skuhal v tem oziru, še on ni mogel prebaviti.

»Bodi no dobre volje«, ga je podražil župan. »Si strašno grd, če se jezno držiš. Saj vendar pojdeš na — svatbo!«

»Kam pa?« so seveda brž vsi poprašali.

»No, žerjavovci in puceljenci so se ja te dni »vzeli«. Sam Žerjav je vršil oklice v zagrebških listih. Priče so od kmetijcev Pucelj in Prepeluh, od demokratov pa Kramer in Žerjav. Za godca pride pa sam Maček iz Zagreba. Gostijo bodo obhajali v Celju!« Tako se je razvnel.

»Nehaj, nehaj!« ga je zopet miril župan. »Ti, gospodar, nam raje povej, kaka je res ta stvar!«

»Takole je«, je začel gospodar. — »Naši predbivši samostojneži in biv-

ši radičevci so za zimo zlezli zopet v drugo suknjo, oblekli so si demokratski liberalni frak. Stopili so nam reč zopet nazaj v liberalno stranko in pravijo, da hočejo naprej zopet biti to, kar so svoj čas bili — gosposki liberalci. Kmeti program, delo za kmeta itd., to jih več ne briga, oni imajo le eno delo: klerikalnega lint-verja pobijati. Kar smo že svoj čas napovedovali, to se je zgodilo!«

»Kmet v tej stranki res nima kaj iskati«, je dejal župan.

»Hvala Bogu, da jih je vedno manj, ki še tam iščejo svojo kmeto bodočnost! Ti, ki jih je preje samo ime te stranke slepilo, ne bodo več imeli tega slepila. Oni morajo s Puceljem — v liberalno stranko, kjer bodo tlačani svobodomiselnem in brezvercem, kakor tlačani že Pucelj in njegov ožji krog. Ali pa morajo kreniti v vrste, kjer smo slovenski kmetje res zbrani in kjer se ščiti naša kmeteska pravda, morajo priti v vrste Slovenske ljudske stranke! Pod nobenim pogojem ne smemo pustiti, če se liberalci zbirajo v skupno fronto, da bi mi ne bili tudi že preje zbrani in pripravljeni!«

»Bomo že fronto prebili«, se je zopet vtaknil vmes šaljivec in »pesniško« končal razgovor: »Le naj si nikar ne želijo novih volitev, jih bomo naučili kozjih molitev, ker se slovenskih molitev bojijo, da ne padejo v — pravoslavlje!«

V NAŠI DRŽAVI.

Kralj v Južni Srbiji. Kralj se je podal pretekli teden v Južno Srbijo, da se je tam tudi sam prepričal, kako so se razmere pod notranjim ministrom dr. Korošcem uredile.

Narodna skupščina začne dne 5. novembra z rednim zasedanjem. — Predložen ji bo že proračun, dasi še ni predpisan rok minil. Tudi letos je bila glavna skrb vlade pri sestavi proračuna, da se varčuje.

Novi predsednik narodne skupščine je Ilja Mihajlovič, — radikal. Ostala mesta v predsedstvu so se razdelila tako, da ima Davidovičeva skupina 1. podpredsednika, Spahova skupina 2. podpredsednika, SLS pa 1. tajnika, ki je g. Bedjanič. — Opozicija je zastoj pričakovala, da se bo pri vprašanju predsedstva naša vladina zveza razdrila.

Preureditev finančne uprave. Pokrajinam se namerava dati kar največ gospodarske svobode, avtonomije. Zato se je začelo s pripravi. V celi državi imamo sedaj vsled nove uredbe le samo 14 finančnih ravnateljstev. Za Slovenijo je eno in to skupno za obe oblasti. V delokrog finančnega ravnateljstva se prene- sejo mnogi posli, ki jih je do sedaj reševal finančni minister. Celu Hrvatje so s to uredbo zelo zadovoljni. Vendar enkrat!

»Danes pa ni šaljivca tu, se bomo lažje resno pogovorili«, je dejal župan.

»Kam pa je šel?« so začeli drugi, ki so radi imeli kako šalo vmes.

»V pravoslavlje je prestopil«, se je šaljivec nenadoma oglasil, ker je zavil okrog ogla trgovine. Ker pa je bil resen, se mu ni nihče nasmejal.

»Zakaj pa v pravoslavlje?« je vprašal župan. Odgovoril mu je pa gospodar:

»Ali ne veš, da gremo zdaj vsi v pravoslavlje, če — slovensko molimo? Stvar je sledeča: Stavil se je že svoj čas predlog, da naj se opravljajo nekatere molitve v cerkvi namesto v latinskem, v domačem jeziku, da ljudje bolj razumejo, mašni obred pa naj se služi v staroslovenskem jeziku, kakor je to papež potrdil sv. Cirilu in Metodu. Zdaj so naši liberalci o tem nekaj slišali. Svoj čas so vpili, zakaj se take molitve ne uvedejo. A sedaj pa vpijejo, da gre — dr. Korošec v pravoslavlje, ker so jugoslovan-